

ЧЕТ ТИЛИНИ ЎҚИТИШДА ЭЛЕКТРОН ДАРСЛИКЛАРНИНГ АХАМИЯТИ

Жўраева Шалола Хусанбоевна

Фарғона давлат университети француз тили ўқитувчиси,
Фарғона, Ўзбекистон

<https://doi.org/10.5281/zenodo.5703127>

MAQOLA TARIXI

Qabul qilindi: 05- Noyabr 2021
Ma'qullandi: 10- Noyabr 2021
Chop etildi: 15- Noyabr 2021

KALIT SO'ZLAR

Чет тили, узлуксиз таълим, ислохот, интернет, технология.

ANNOTATSIYA

Ушбу мақолада чет тилини ўқитишда электрон дарсликларнинг ахамияти, электрон дарсликларнинг асосий мақсади қисқа муддатда юқори самарадорликка эришиш учун зарур шарт-шароитни юзага келтирувчи хусусиятлари тўғрисида назарий фикрлар берилган ҳамда электрон дарсликларнинг уларнинг афзаллиги ва пухта ўзлаштиришда юқори самарадорлиги хақида фикр юритилган.

Мустақил Ўзбекистонимизда узлуксиз таълим тизимини ислох қилиниши, янги таълим стандартлари асосида таълим ва тарбия жараёнини қайта ташкил этишга киришилган ҳозирги кунда ўқитувчи фаолиятига, унинг педагогик маҳоратига алоҳида эътибор берилмоқда. Президентимиз Ш. Мирзиёев таъкидлаганидек:

– Тарбиячиларнинг ўзига замонавий билим бериш, уларнинг маълумотини, малакасини ошириш каби пайсалга солиб бўлмайдиган долзарб масалага дуч келмоқдамиз. “Чет тилларни ўрганиш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисидаги ПҚ-1875 сонли ҳамда 2013 йил 23 майдаги ПҚ-1971 –сонли қарорлари биз педагог ўқитувчилардан маъсулиятни талаб этади.

Узлуксиз таълимда дарсни мукамал ташкил қилиши ўқитувчининг биринчи навбатдаги вазифаси ҳисобланади. Ахборотдан самарали фойдаланиш имкониятлари ахборот микдорининг тез кўпайиш ва ахборот алмашинувининг жадаллашувига сабаб бўлмоқда. Бугунги кунга келиб бизнес қатор тижорат соҳаларида ахборотни ўзининг энг қимматли мулки деб ҳисоблайди. Лекин пинхона (конфиденсиал) ва махфий ахборот оқимлари учун интернет технологиялари қулайликлар билан бир қаторда янги муаммолар келтириб чиқаради.

Ўқув фанларини ўқитишда компьютер технологияларидан фойдаланиш, ҳар бир курс учун тегишли электрон ўқув ресурслар яратиш

имкониятини берадиган малака ва куникмаларни шакллантириш лозим. Бу вазифаларни педагогика олий таълим муассасалари таълим йуналишларида амалга ошириш катта ахамиятга эга ахборот ва коммуникация технологияларининг кириб келиши билим узатилишининг янги шакллари ва воситаларини ишлаб чиқишини тақазо этади. Бундай шакллардан бири электрон таълим заҳиралари воситасида ўқитишдир.

Электрон таълим заҳиралари воситасида таълим бериш педагогик адабиётларда компьютерли ўқитиш технологияси деб юритилади. Компьютерли ўқитиш технологиясининг асосий хусусиятлари ва афзаллик жиҳатлари :

— ушбу технология таълим олувчининг мустақил фикрлаши ва ижодий қобилиятларини ривожлантиришга йўналтиради;

— ўқитувчи таълим жараёнида маслаҳатчи сифатида қатнашади;

— ўқитиш жараёнида ахборот воситалари ва заҳиралари фаол интеграцияси таъминланади;

— ўқишга қизиқиш ортади;

— таълим олишнинг қулайлиги ва натижавийлигини ошади.

Электрон дарсликлар воситасида ўқитиш асосан таълим олувчиларнинг компьютер билан ишлаш бўйича тайёргарлик даражасига ва ақлий имкониятига мослаштирилиши керак.

Электрон дарсликлар воситасида ўқитишни такомиллаштиришда асосий тамойиллар мавжуд.

— қўшимча электрон заҳираларни, маълумотлар ва кутубхоналарни яратиш, тармоқдан ахборотни излашни

таъминловчи махсус дастурий таъминотни ишлаб чиқиш керак;

— ўқитувчиларнинг ўқув-услубий ишларини такомиллаштириш, интернетдан фойдаланиш, ахборот технологиялари ва психология соҳалари бўйича мутахассислар билан ҳамкорликни ўрнатиш;

— электрон дарсликни фан-техника ва технологияларнинг сўнгги ютуқлари бўйича маълумотлар билан мунтазам тўлдириб бориш;

— электрон дарсликлар воситасида ўқитишда илғор педагогик технологиялар ва фаол методларни қўллаш;

— электрон дарсликлар воситасида ўқитиш методикасида билимларни баҳолаш мезонлари муҳим муаммо ҳисобланади. Ушбу методика асосан, мустақил таълимга йўналтирилганлиги сабабли ўқитувчиларнинг баҳолашни ташкил этишдаги фаол ва масъулиятли иштироки талаб этилади. Чунки, баҳолаш жараёнида нафақат тестлар натижалари, балки ўқувчиларнинг фаоллиги ҳамда мустақил ишлаш қобилияти ҳам инобатга олиниши керак. Электрон ўқув ресурслари - замонавий ахборот технологиялари асосида маълумотларни жамлаш, тасвирлаш, янгилаш, саклаш, билимларни интерфаол усулда такдим этиш ва назорат қилиш имкониятларига эга булган электрон манбалардир. Электрон ўқув ресурсларига электрон кўринишда такдим этиладиган, баён қилишнинг маълум шаклидаги, илмий ва амалий характердаги тизимлашган кўрсатмалардан таркиб топган, ўрганиш учун қўлай, ҳамда турли ёш ва

даражадаги ўқувчиларга мўлжалланган ресурслар киритилади.

«Узлуксиз таълим тизими учун ўқув адабиётларининг янги авлодини яратиш концепцияси»да таъкидлаб утилганидек, миллий истиклол ғоясига содик, етарли интеллектуал салоҳиятга эга, илм-фаннинг замонавий ютуқлари асосида мустақил фикр ва мушоҳада юрита оладиган шахсларни тарбиялаш ҳамда рақобатбардош, юқори малакали кадрларни тайёрлаш асосида ўқув адабиётларининг янги авлодини яратишни талаб этади. Ўқув адабиётларининг янги авлоди орасида электрон ўқув адабиётлари алоҳида ўрин эгаллайди.

Электрон ахборот ресурслари жуда кенг қамровли тушунча бўлиб, уларни тайёрлаш ва компьютерда саклаш форматларига қараб уни бир нечта турларини билиш мумкин.

Электрон ахборот ресурслар яратиш йўллари, унга қўйиладиган педагогик-психологик талаблар, зарурий дастурий воситалар, уларнинг вазифалари, таълим тизимидаги ўрни ва аҳамияти, қолаверса, методик таъминоти асосларини ишлаб чиқиш бугунги куннинг долзарб муаммоларидан саналади. Электрон ахборот ресурсларга қўйиладиган талабларни бир нечта гуруҳга бўлиб келтириш мумкин: техник, технологик, дидактик, психологик, мазмуни ва тузилишига оид, иктисодий ва бошқалар.

Талаб - авваломбор дастурий таъминотни яратиш жараёни ва унинг ҳаётий боскичлари натижасида вужудга келадиган чеклашлардир. Ахборотдан самарали фойдаланиш имкониятлари ахборот микдорининг тез кўпайиш ва ахборот алмашинувининг жадаллашувига сабаб бўлмоқда. Бугунги кунга келиб бизнес қатор тижорат соҳаларида ахборотни ўзининг энг қимматли мулки деб ҳисоблайди. Лекин пинхона (конфиденсиал) ва махфий ахборот оқимлари учун интернет технологиялари қулайликлар билан бир қаторда янги муаммолар келтириб чиқарди. Интернет муҳитида ахборот алмашинувига таҳдид кескин ошди.

Дарс ўқитувчига жуда катта масъулият юклайди. Ҳозирги пайтда педагогикада замонавий дарс тушунчаси тез-тез тилга олинмоқда: - Замонавий дарс, ўзи қандай дарс? деган савол туғилади, албатта. - Замонавий дарс шундай дарски, унда ўқитувчи ўқувчининг мавжуд имкониятларидан усталик билан фойдаланиб, унинг ақлий потенциалини ишга солиб, ривожланишини таъминлайди. Ўқувчи эса, ўз навбатида, билимларни чуқур ўзлаштиради ва маънавий баркамоллик сари одимлайди. Юқоридагилардан кўринадики, дарс бу таълимнинг асосий ташкилий шакли бўлиб, у муайян миқдордаги доимий ўқувчилар таркиби билан қатъий тартибда уюштириладиган ва аниқ мақсадга йўналтирилган дидактик тадбирдир.

FOYDALANGYAN ADABYOT:

1. Ўзбекистон Республикаси президентининг 10 декабр 2012 йилдаги “Чет тилларни ўрганиш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида” ги ПҚ – 1875-сонли Қарори.

2. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2002 йил 30 майдаги «Компютерлаштиришни янада ривожлантириш ва ахборот-коммуникация технологияларини жорий этиш тўғрисида»ги фармони.
3. Мирзиёев Ш. М. “Буюк келажакимизни мард ва олижаноб халқимиз билан бирга қурамыз” - Тошкент: Ўзбекистон, 2017.
4. Узлуксиз таълим тизими учун ўқув адабиётларининг янги авлодини
5. яратиш концепсияси. Тузувчилар: А.А. Каримов, Э.З. Имамов, Қ.И. Рўзиев,
6. О.С. Бўтаёров. -Т.: «Шарқ» НМАК. 2002.
7. 5. Бегимқулов У.Ш. Олий таълим муассасаларининг ягона ахборот маконини ташкил этиш ва уни ривожлантириш истиқболлари. Халқ таълими|| жур. № 4, 2006.